

Слово Владике Кирила на изложби поводом 350 година рођења цара Петра Великог

Поздравно слово Епископа буеносајреског и јужно-централноамеричког г. Кирила на изложби у крипти Саборног храма Христовог Васкрсења у Подгорици, уприличеној поводом 350 година рођења цара Петра Великог

Часни оци, ваша Емининцијо г. амбасадоре Руске Федерације, уважени гости, драга браћо и сестре. Дозволите ми да поздравим овај скуп и пренесем поздраве и благослове Високопреосвећеног Митрополита Јоаникија који због обавеза није могао бити са вама овдје.

Славимо три и по вијека од рођења Петра Алексејевића једног од царева знамените династије Романових. Први сверуски император, он је заиста са правом назван великим. Назив велики му нијесу оспоровали и највећи његови критичари. Побједник у тзв. Сјеверном рату са Шведском, побједник у многим биткама са Персијом и Османским царством, присајединио је руском царству многе далеке територије од Дњепра до Камчатке. Велики реформатор привредне дјелатности, војске, оснивач поморске флотиле, реформатор

образовног система Руског царства, и готово свих области друштвеног живота. На својим путовањима по Европи, Петар је научио много тога корисног, али посебно је извео веома важан закључак, да ће Русија уколико хитно не учини реформе војног, образовног, привредног и уопште друштвеног система ускоро нестати са мапе свијета. Што је уосталом и показао Наполеонов поход на Русију 100 година после Петра. Зато је он био и остао генијални европски и свјетски стратег, којег ће достићи у неким сегментима и царица Екатарина Велика. Да би спровео те непоходне промјене, на жалост се често користио апсолутном влашћу и принудним средствима, насилно вршио реформе које су превазилазиле и материјалне и духовне могућности људи његовог времена. Петром су се усхићивали европски владари и мислиоци, као што су Лудвиг 14, Мориц Саксонскиј, Волтер и други. Такође га велича и први велики руски научник Михаил Ломоносов. Шведски писац Август Стриндберг тако је писао о Петру: "Варвар, који је учинио своју Русију цивилизованом земљом. Он који је градио градове, а сам није хтио да живи у њима. Он који је кажњавао бичем своју супругу, у исто вријеме дао руским женама велике слободе. Иако не тако велик на личном плану, његов живот је био велик, богат и користан на друштвеном плану. "

Али чак и Пушкин који се искрено усхићивао Петром и показивао га као идеал царске власти, писао је да су многе његове одлуке биле "грубе, чудне и као да су писане бичем", то потврђује и историчар Кључевски.

Николај Карамзин је признавао величину Петра, а уједно критиковао његову превелику жељу да уведе у Русији стране обичаје и да направи од ње Холандију. По мишљењу Карамзина многи руски образовани људи су постали грађанима свијета, али су престали бити грађанима Русије.

Да не бих много одвлачио вашу пажњу, задржао бих се само још на једном питању које је важно баш због тога што се ова изложба одвија у Храму Божјем. Послужит ћу се обсервацијом тог питања знаменитог историчара Антона Владимировића Карташева. Он је сматрао да је синодална реформа Цркве Петра Великог повезана и на неки начин условљена старообредним расколом у Руској цркви за вријеме његовог оца цара Алексија Михајловића и Патријарха Никона и веома сложеним њиховим личним односом. У цезаропапизму Алексеја и папоцезаризму Никона историчар види суштину проблема односа цара и патријарха. У времену када се вршила неизбежна реформа државе из феудалне у чисту државу, правно бирократско-полицијску, држава оличена у цару није умјела правилно да одреди своја

права и границе, већ је прешла у насилни притисак на право Православне цркве. Решење проблема устројства нормалних црквено-државних односа отежавало је неспособност "да се правилно разликује што је принципијелно или суштинско и вјечно; а што је пролазно и случајно".

Постоји нека двојственост у оцјени Петрових реформи Цркве код Карташева. С једне стране он је сматрао да је синодална реформа главни разлог револуционарне катастрофе Русије 1917. и назива је личном грешком цара Петра Великога, "који је унаказио управљање Руском црквом по неправославном протестантском обрасцу." Са том оцјеном се и ми апсолутно слажемо, највише због тога што је личност Патријарха непроцјениво, јер је свето, благо руског (и других народа) и у ту институцију ни цар није смио да дира.

С друге стране Карташев сматра да су реформе Петра одговор на изазов његове епохе, када је руски народ улазио у фамилију европских народа са процесом прелаза од средњовјековног теократизма у епоху новог хуманизма.

Нека на тој двојствености оцјене остане и наш коментар на ту тему.

Оно што је за нас овдје у Црној Гори много важно, и са тим ћу завршити, је чињеница да су баш за вријеме цара Петра Великог почели дипломатски односи између Русије и Црне Горе.

Још се од 1711. г. рачуна почетак руско-црногорских политичких веза, када је цар Петар I Велики послао Данилу „грамату“ са позивом да заједно устану против Османлија. Она је доспјела на Цетиње уз помоћ пуковника Михаила Милорадовића и капетана Ивана Лукачевића, који су се налазили у војној служби руског цара Петра. Црногорци су прихватили царев позив и кренули у рат. Као што већ знамо, тај рат је био неуспјешан и за Русе и за Црногорце, али је зато од њега почела богата историја братских односа између два народа исте вјере и истог поријекла. Митрополит Данило је 1715. г. отпутовао у Русију. Тамо га је дочекао цар Петар Велики. Он је војницима који су се истакли у борбама поклатио 160 златних медаља и више од 10 хиљада рубаља помоћи.

Митрополит Данило је говорио: „Ја сам Московљанин, Московљанин, Московљанин, па самим тим и Црна Гора припада Русији“. Петровићи су коначно изабрали Русију као земљу према којој ће се Црна Гора оријентисати и под чијим ће патронатом бити. Овај избор се показао као природан и исправан. Од тог тренутка Црна Гора је могла бити сигурна да увијек има

„јасно залеће“, и отуда се није бојала да ризикује. Љубав према Русији умножавали су и наследници владике Данила – владика Сава (1737-1782), а посебно његов викар – владика Василије (1750-1766). Уз помоћ Русије Црна Гора је постала јак центар ослободилачке борбе против османског Царства, и на крају дошла и до свог међународног признања на берлинском конгресу. А прије свега и поврх свега већина народа је сачувала своју православну вјеру.

Завјет Црне Горе са Трећим Римом био је формулисан од стране светог Петра Цетињског, у виду проклетства на оног ко се удаљи од покровитељства једновјерне, једнојезичне и једнокрвне Русије.

На крају морам рећи, да забрињава степен (о томе сам много пута говорио у својим обраћањима) антисрпске и антируске и нарочито антицрквене хистерије у црногорским медијима и са званичних позиција актуелне власти! Сматрамо да Држава и народ који су сачували Европу и свијет од двојице претеча антихриста Наполеона и Хитлера и Црну Гору од османске власти залужује веће поштовање. Подсјетимо да ни данашње државе Црне Горе неби било да није било залагања руске дипломатије.

Ми остајемо народ Светог Саве и Светог Петра Цетињског, и остајемо самим тим вјерни њиховим завјетима. Упркос нашој однорођеној власти за коју се не зна кога уопште представља (са 4 посланика у скупштини). Неке ствари су нам постале јасније ових дана, то јест чињеница за чије интересе ради актуелна власт, кад смо видјели нашег актуелног премијера како у авиону друге државе, са премијером стране државе, посјећује европске земље. Опет се догађа она народна када се двојица свађају трећи се користи. Ко слуша да разумије.

Хвала ти Императоре Руски Петре и света династијо Романових, која си родила дивне светитеље Божје, што нас не заборављаш. Нека си добродошао у Црну Гору. Благословен који долази у име Господње. Амин

mitropolija.com